

Đại dịch Covid-19: Điều tốt nhất Trung Quốc có thể làm cho thế giới là gì?

Trong bối cảnh virus corona đang nhấn chìm nhiều quốc gia, gây tang thương khắp các châu lục, dịch bệnh Covid-19 là chủ đề chính chiếm trang nhất và nhiều trang bài của các tuần báo Pháp như Courier International, L'Express, Le Point, L'Obs.

Courier International đặt câu hỏi trên trang nhất « Liệu các nền dân chủ của chúng ta có trụ được không ? ». Câu hỏi của L'Obs : « Liệu Big Brother có thể cứu chúng ta hay không ? » Le Point lại quan tâm tới bí kíp đánh đuổi virus của chính quyền Seoul và chạy tựa : « Hàn Quốc đã kìm hãm được virus corona. Họ làm thế nào » ?

Courier International nhìn về Trung Quốc, nơi virus corona bắt nguồn rồi lan ra khắp toàn cầu. Tuần báo giới thiệu bài viết « Trung Quốc muốn giành hết công trạng về việc kiểm soát dịch bệnh Covid-19 » của phóng viên Hiroyuki Akita của báo Nhật Nikkei Asian Review (Hiroyuki Akita từng là thông tin viên của Nikkei Asian Review tại Trung Quốc).

Bắc Kinh chỉ muốn chứng tỏ ưu thế của chế độ độc đoán chuyên quyền trong việc kiểm soát dịch bệnh mà quên đi rằng chính hệ thống này đã cản trở việc sớm đưa ra các biện pháp để ngăn ngừa sự lây lan của virus.

Hoàn Cầu thời báo mới đây, trong một bài xã luận, chỉ trích mạnh mẽ việc Mỹ và châu Âu không có khả năng kìm hãm đà lây lan của dịch bệnh, không có các biện pháp thích hợp để chống lại virus. Trước đó, Trung Quốc đã nhiều lần tự ca ngợi là hình mẫu về cách đối phó với virus, đòi hỏi toàn thế giới phải công nhận những nỗ lực của Bắc Kinh trong việc hạn chế sự lây lan của dịch bệnh. Đối với Nikkei Asian Review, đòi hỏi này thật vô lý, bởi loại virus đang gây ra rất nhiều nỗi đau cho biết bao người, xuất phát từ chính Trung Quốc.

Mong đợi được khen ngợi vì làm chậm sự lây lan của virus, mà không thừa nhận trách nhiệm của mình, giống như châm môi lửa rồi sau đó muốn được hoan nghênh vì đã mang nước đến dập lửa. Gần đây, Bắc Kinh cho thấy họ đã sẵn sàng để rũ bỏ mọi trách nhiệm về đại dịch. Triệu Lập Kiên (Zhao Lijian), một phát ngôn viên của Bộ Ngoại Giao Trung Quốc, ngày 12/03 viết trên Twitter là quân đội Hoa Kỳ phải chịu trách nhiệm về việc khiến Trung Quốc bị lây nhiễm virus corona. Thuyết âm mưu này đương nhiên vấp phải sự phản đối của Hoa Kỳ.

Trung Quốc có thói quen kích hoạt bộ máy tuyên truyền để bóp méo sự thật, tạo thuận lợi cho chế độ trên trường quốc tế. Ví dụ, khi Hoa Kỳ áp dụng chủ nghĩa bảo hộ, Trung Quốc tuyên bố là nhà vô địch về tự do thương mại. Nhưng điều gì có thể thúc đẩy Trung Quốc dùng đại dịch quy mô toàn để tuyên truyền?

Tuyên bố của các phát ngôn viên chính thức của đảng Cộng Sản Trung Quốc cho thấy Bắc Kinh muốn viết lại lịch sử bằng cách nói rằng :

Thứ nhất, Trung Quốc đã trì hoãn sự lây lan của dịch bệnh bằng cách hạn chế các quyền tự do cá nhân, nhờ vậy mà phần còn lại của thế giới có thời gian quý báu để chuẩn bị đối phó với dịch bệnh.

Thứ hai, Hoa Kỳ và Châu Âu đã thất bại trong việc đưa ra các biện pháp mạnh như Trung Quốc, và điều này đã cho phép virus lây lan mạnh.

Thứ ba, các cách phản ứng khác nhau cho thấy rõ ràng chính phủ độc đoán của Trung Quốc vượt trội hơn nhiều so với các hệ thống dân chủ của Hoa Kỳ và Châu Âu.

Một số đại sứ quán Trung Quốc ở nước ngoài nhắc lại lập luận của Bắc Kinh, làm dấy lên sự nghi ngờ của chính quyền Tokyo và Washington, vốn đang cảnh giác để ngăn chặn Trung Quốc tô bóng lại hình ảnh thông qua tuyên truyền.

Theo báo Nhật Nikkei Asian Review, Trung Quốc đáng được hoan nghênh vì phản ứng mạnh mẽ để ngăn chặn dịch bệnh. Nhưng điều đó không có nghĩa là Bắc Kinh đáng được coi là một hình mẫu cho phần còn lại của thế giới trong cuộc chiến chống lại đại dịch, cũng như không phải là Trung Quốc đã cứu thế giới. Ngược lại, thế giới sẽ tốt hơn nếu các nhà lãnh đạo Cộng Sản phản ứng nhanh chóng khi thông tin về virus được công bố lần đầu tiên vào năm 2019 tại Vũ Hán, thay vì tìm cách che giấu thông tin.

Thậm chí, khi cuộc khủng hoảng trở nên trầm trọng hơn, hồi tháng 02/2020, Trung Quốc đã chỉ trích Hoa Kỳ và các quốc gia khác về việc áp đặt các hạn chế nhập cảnh đối với du khách Trung Quốc, gọi các biện pháp này là « phản ứng quá đà ». Đối với báo Nhật, chính phản ứng hung hăng của Bắc Kinh đã khiến các nước khác trì hoãn, thay vì khẩn trương hành động.

Để được sự ủng hộ của người dân Trung Quốc, một nhà lãnh đạo phải làm nên lịch sử, chẳng hạn Mao Trạch Đông, người thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa năm 1949, hay Đặng Tiểu Bình, người đã cải thiện đáng kể chất lượng cuộc sống của người dân với chính sách cải cách kinh tế năm 1979. Các nhà lãnh đạo hiện tại đang gặp nhiều khó khăn bởi các vấn đề trong nước, như khoảng cách giàu nghèo ngày càng tăng, thiếu nguồn nước, dân số già và hệ thống y tế quá tải ...

Nếu như người Trung Quốc, hầu như cả đời không có tự do chính trị thực sự, tin rằng chế độ Cộng Sản không biết cách bảo vệ dân chúng, uy tín của chính phủ có thể sẽ bị xói mòn. Do đó, các nhà lãnh đạo buộc phải tiếp tục làm cho dân chúng tin rằng họ « luôn luôn đúng và không bao giờ sai » và từ chối thừa nhận sai lầm trong quản lý khi dịch Covid-19 khởi phát.

Trước khi xảy ra đại dịch, một quan chức cấp cao của Đảng Cộng Sản Trung Quốc đã nói với một trong những người nước ngoài mà ông quen là một số đảng viên quan chức Trung Quốc thêm muốn được như các chính trị gia phương Tây, bởi vì « ở

phương Tây, khi các nhà lãnh đạo chính trị không còn được người dân ủng hộ, họ chỉ cần rút lui sau khi bị thua trong kỳ bầu cử. Nhưng chúng tôi không có hệ thống như vậy. Và chúng tôi không thể thất bại. Vì vậy, chúng tôi liên tục chịu áp lực ».

Nhà báo Nhật nhận xét, nếu điều này là chính xác, thì đảng Cộng Sản Trung Quốc nên khiêm tốn và « sửa mình », thay đổi cách lãnh đạo đất nước. Đầu tiên, cần phải giảm quyền lực thái quá của chủ tịch Tập Cận Bình và các cộng sự thân cận của ông, những người ngăn cản cấp dưới đưa tin xấu vì sợ gặp rắc rối, chính điều này khiến các nhà lãnh đạo không đưa ra quyết định đúng đắn.

Ngoài ra, đảng Cộng Sản Trung Quốc nên bớt nhạy cảm với những lời chỉ trích, đặc biệt là những chỉ trích trên mạng Internet, để các ý tưởng và thông tin mang tính xây dựng không bị cản trở trước khi đến được với các nhà lãnh đạo.

Sau khi tuyên bố vào ngày 12/03 là Trung Quốc đã đạt đỉnh dịch, Bắc Kinh bắt đầu hợp tác với các cơ quan y tế của Irak, Iran và Ý. Mặc dù sự hỗ trợ này có giá trị, nhưng Bắc Kinh cũng nên học hỏi để có biện pháp quản lý dịch bệnh hiệu quả hơn, qua đó có khả năng ngăn chặn nguy cơ một cuộc khủng hoảng khác xuất phát từ chính Trung Quốc. Báo Nhật Nikkei Asian Review kết luận đây mới chính là điều tốt nhất Trung Quốc có thể làm cho phần còn lại của thế giới.

Đoàn kết quốc tế, sự lựa chọn mang tính đạo đức
Làm thế nào để thế giới thoát khỏi cuộc khủng hoảng dịch bệnh sớm nhất có thể.
Theo L'Obs, chỉ có tình đoàn kết quốc tế mới làm được điều đó. Trong bài xã luận « Sự lựa chọn quan trọng tới đây », L'Obs nhận định trong cuộc khủng hoảng do virus corona, những lựa chọn kiểu như không áp dụng biện pháp phong tỏa, không giảm các hoạt động kinh tế xã hội, không chấp nhận để đất nước lâm cảnh suy thoái và thất nghiệp, để 60% dân số nhiễm virus để đạt miễn dịch cộng đồng như Anh Quốc từng muốn làm ... để rồi virus có cơ hội tước đi mạng sống của hàng trăm ngàn người là sự lựa chọn « vô nhân tính ».

Khắp nơi trên thế giới, các chính phủ lần lượt chấp nhận hy sinh kinh tế, hàng tỉ người dân chấp nhận hy sinh quyền tự do đi lại, an ninh việc làm, quyền đi thăm thân nhân... Lịch sử sẽ ghi nhớ « sự lựa chọn đạo đức và mang tính tập thể » này.

Nhưng để « toàn thắng », theo L'Obs, « thế giới sau dịch bệnh » cần có những biện pháp mạnh để hỗ trợ kinh tế, chuẩn bị nguồn tài chính, bảo vệ những nước dễ bị tổn thương, ủng hộ các nước đang phát triển không chỉ chịu tác động từ dịch bệnh mà còn mất nguồn đầu tư trong khi giá nguyên vật liệu sản xuất sụt giảm ...

Thế giới có đủ điều kiện để theo lựa chọn nói trên : khác với đại dịch cúm hồi năm 1918, chúng ta đang sống trong một thế giới giàu có, không phải đổ máu vì Thế chiến, 20 năm qua tỉ lệ nghèo đói cũng đã giảm mạnh. Thứ hai là nhờ toàn cầu hóa, các phòng nghiên cứu có thể hợp tác để phát triển vaccine.

Bí kíp Hàn Quốc

Cũng đi tìm giải pháp trị Covid, Le Point hướng về Hàn Quốc. Từng bất ngờ trở thành một ổ dịch lớn ở châu Á, Hàn Quốc đã có một thắng lợi ngoạn mục, với tỉ lệ tử vong ở người nhiễm virus chỉ là 1,6%, một trong những tỉ lệ thấp nhất thế giới. Vậy đâu là « vũ khí » giúp Hàn Quốc kìm hãm được đà lây lan của virus nhanh đến như

vậy ? Đặc phái viên của Le Point tại châu Á đã đến Hàn Quốc và gửi về một bài phóng sự điều tra dài về chiến thắng ấn tượng của Hàn Quốc.

Đầu tiên phải nói tới việc xét nghiệm virus corona ở Hàn Quốc « dễ như trở bàn tay ». Chỉ cần có biểu hiện sốt hoặc ho, hay từng tiếp xúc với một người nhiễm virus, hoặc trở về sau một chuyến đi đến nơi có nguy cơ lây nhiễm là người sống ở Hàn Quốc được xét nghiệm tại 1 trong số 600 trung tâm xét nghiệm trong cả nước. Các khu xét nghiệm ở bệnh viện được dựng lên ở khu vực riêng biệt để tránh người bị nghi nhiễm mang mầm bệnh vào bên trong bệnh viện.

Một « phát minh » của Hàn Quốc là kiểu xét nghiệm « drive in » ở các trạm xét nghiệm lưu động. Không cần đặt lịch hẹn, chỉ cần lái xe đến điểm xét nghiệm ở một bãi đậu xe, không cần rời khỏi xe mà vẫn được xét nghiệm. Kết quả sẽ có sau 48 giờ. Mục tiêu của Hàn Quốc không phải là xét nghiệm cho toàn dân, không phải là xét nghiệm nhanh và nhiều nhất có thể mà là xét nghiệm những người bị nghi đã lây nhiễm và cách ly họ nghiêm ngặt.

Bên cạnh đó, công tác tìm kiếm khoanh vùng những người có khả năng nhiễm virus được chú trọng... Có hơn 10.000 người trong diện bị cách ly đã được theo dõi bằng một ứng dụng cài đặt trên điện thoại di động. Các biện pháp xử phạt những người có ý vi phạm lệnh cách ly sẽ được siết chặt từ ngày 05/04 : ai vi phạm sẽ chịu án tù giam 1 năm và nộp phạt 10 triệu won (7.500 euro).

Một yếu tố quan trọng khác, theo đặc phái viên của Le Point, là tính kỷ luật đã ngấm vào máu người Hàn. Khi xảy ra dịch Mers, chỉ có 35% người dân đeo khẩu trang, tỉ lệ này hồi đầu dịch Covid-19 là 80% và nay là 90%. Hàn Quốc cũng có hệ thống quản lý khủng hoảng dịch bệnh theo mô hình bộ Tham mưu. Các phương tiện trang thiết bị y tế không phải những phát minh công nghệ cao, nhưng điều đáng chú ý là cả nền công nghiệp Hàn Quốc được huy động để ứng phó với dịch bệnh.

Điều cuối cùng là công tác quản lý dữ liệu cá nhân. Khi báo động được nâng lên mức cao nhất, trung tâm kiểm soát dịch bệnh Hàn Quốc có quyền thu thập dữ liệu cá nhân của công dân, từ dữ liệu định vị, thẻ thanh toán cho đến phương tiện giao thông ... để kiểm soát lộ trình di chuyển của những người đang được theo dõi cách ly. Đây là điều mà theo Le Point rất khó thực hiện được tại Pháp nói riêng và châu Âu nói chung.

Mỹ : Ngành kinh doanh bunker phát đạt
Nhìn sang nước Mỹ, một trong những quốc gia bị virus corona tàn quét dữ dội, đại nạn Covid-19 mang lại cơ hội hiếm có cho ngành xây dựng và kinh doanh bunker. Tuần báo Le Courrier International giới thiệu bài viết của phóng viên Jack Flemming của báo Los Angeles Times.

Chưa bao giờ nhu cầu bunker, căn phòng ẩn náu an toàn, lại tăng vọt đến như vậy tại Mỹ. Những người giàu có không tiếc tiền, miễn là sống sót qua đại dịch. Phần lớn bunker được trang bị hệ thống lọc không khí đặc biệt, mà người mua hy vọng là hữu ích để tránh loại virus được cho là tồn tại trong vài giờ trong không khí.

Đối với những người sợ xã hội sẽ sụp đổ sau đại dịch, không có gì đáng giá hơn là được trú ẩn trong một căn phòng an toàn với lượng thực phẩm đủ dùng trong trong một năm.

Thực ra, bunker không có gì mới lạ. Hàng chục ngàn người Mỹ đã xây dựng những nơi trú ẩn riêng chống bom nguyên tử khi chiến tranh lạnh lên đến đỉnh điểm. Ở những vùng thường có lốc xoáy, nhu cầu về nơi trú ẩn, ngầm sâu hay nổi trên mặt đất, luôn giữ ở mức ổn định. Thông thường, giá dao động từ 3.000 đến 11.000 đô la. Nhưng khi đối mặt với virus corona mới, các nhà sản xuất bunker đang hướng đến những khách hàng giàu có nhất.